

О. В. Шипунова

к.е.н., доцент,
ДВНЗ “Українська академія банківської справи НБУ”,
м. Суми

КЛАСИФІКАЦІЯ ОБ’ЄКТІВ ПРАВА ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ

Однією з найважливіших складових національного багатства України є інтелектуальний продукт, який був створений та створюється науково-технічною інтелігенцією, фахівцями в різних галузях науки, вченими і винахідниками. Цей продукт, часто не маючи матеріально-речової форми, може виступати і як товар, і як капітал.

Згідно зі ст. 41 Закону України «Про власність» об'єктами права інтелектуальної власності є твори науки, літератури та мистецтва, відкриття, винаходи, корисні моделі, промислові зразки, раціоналізаторські пропозиції, знаки для товарів і послуг, результати науково-дослідних робіт та інші результати інтелектуальної праці [1].

У ст. 420 ЦКУ наведено перелік об'єктів права інтелектуальної власності:

- літературні та художні твори;
- комп'ютерні програми;
- компіляції даних (бази даних);
- виконання;
- фонограми, відеограми, передачі (програми) організацій мовлення;
- наукові відкриття;
- винаходи, корисні моделі, промислові зразки;
- компонування (топографії) інтегральних мікросхем;
- раціоналізаторські пропозиції;
- сорти рослин, породи тварин;
- комерційні (фірмові) найменування, торговельні марки (знаки для товарів та послуг), географічні зазначення;

- комерційні таємниці [2].

Права на об'єкти інтелектуальної власності можна поділяти на дві частини - особисті немайнові права та майнові права інтелектуальної власності.

До особистих немайнових прав інтелектуальної власності відносять:

- 1) право на визнання людини творцем (автором, виконавцем, винахідником) об'єкта права інтелектуальної власності;
- 2) право перешкоджанню будь-якому посяганню на право інтелектуальної власності, що створює загрозу завдати шкоди честі або репутації творця об'єкта права інтелектуальної власності;
- 3) інші особисті немайнові права інтелектуальної власності, передбачені законом.

Особисті немайнові права, за загальним правилом, є невідчужуваними, їх не може бути передано іншій особі, за винятком випадків, прямо передбачених законом. До таких, зокрема, належить випадок, коли об'єкт інтелектуальної власності створюється у зв'язку з виконанням трудового договору.

Серед майнових прав інтелектуальної власності називають:

- 1) право на використання об'єкта права інтелектуальної власності;
- 2) виключне право дозволяти використання об'єкта права інтелектуальної власності;
- 3) виключне право перешкоджати неправомірному використанню об'єкта права інтелектуальної власності, у тому числі забороняти таке використання;
- 4) інші майнові права інтелектуальної власності, передбачені законом.

Узагальнюючи різні підходи щодо класифікації об'єктів права інтелектуальної власності, можна умовно поділити їх на групи (табл.1).

Таблиця 1

Таблиця 1 – Класифікація об'єктів права інтелектуальної власності

Група об'єктів	Об'єкти
Об'єкти авторського права	<ul style="list-style-type: none"> - літературний твір; - музичний твір; - твір зображувального мистецтва; - твір декоративно-прикладного мистецтва;

	<ul style="list-style-type: none"> - твір архітектури; - твір картографії; - фотографічний твір; - складений твір; - аудіо-візуальний твір; - сценічний твір; - твір у сфері науки; - твір у перекладі; - твір у переробці; - база даних; - комп'ютерна програма.
Об'єкти суміжних прав	<ul style="list-style-type: none"> - виконання твору; - фонограма; - відеограма; - передача (програма) органів мовлення.
Особливі об'єкти інтелектуальної власності	<ul style="list-style-type: none"> - наукове відкриття; - компонування (топографії) інтегральних мікросхем; - раціоналізаторська пропозиція; - сорт рослин; - порода тварин; - ноу-хау.
Об'єкти патентного права	<ul style="list-style-type: none"> - винахід; - корисна модель; - промисловий зразок.
Об'єкти правових засобів індивідуалізації учасників цивільного обороту, товарів та послуг	<ul style="list-style-type: none"> - доменне ім'я; - торговельні марки (знаки для товарів та послуг); - географічні зазначення; - комерційне (фірмове) найменування.

Перелік об'єктів інтелектуальної власності не носить вичерпного характеру, в Законі України «Про власність» чітко зазначено, що поряд з переліченими об'єктами можуть бути віднесені до інтелектуальної власності й «інші результати інтелектуальної праці».

Література

1. Про власність [Електронний ресурс] : Закон України від 07 лютого 1991 р. №697-ХІІ. - Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=697-12> – Назва з домашньої сторінки Інтернету.

2. Цивільний кодекс України [Електронний ресурс] : Кодекс України від 16 січня 2003 р. N 435-IV. - Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=435-15> – Назва з домашньої сторінки Інтернету.

Шипунова, О.В. Класифікація об'єктів права інтелектуальної власності [Текст] / О.В. Шипунова // Роль інновацій у підвищення наявного потенціалу країни : матеріали Міжнародної науково-практичної Інтернет-конференції (14-15 грудня 2011 р.). - Тернопіль : Крок. - 2011.– Ч. 2. - С. 274-276.